

Chojnacki, Jakub

Kopia "Drzwi Płockich" wystawiona w Muzeum Historycznym miasta stołecznego Warszawy

Notatki Płockie 17/4-68, 48-49

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kopia „Drzwi Płockich” wystawiona w Muzeum Historycznym miasta stołecznego Warszawy

Po ekspozycji kopii Drzwi Płockich w dniach od 22 lipca do 1 sierpnia 1972 r. w Muzeum Narodowym Szczecina (vide artykuł: „Kopia katedralnych „Drzwi Płockich” z połowy XII wieku już wykonana i wystawiona w Szczecinie” — Notatki Płockie Nr 3/67, kwiecień—czerwiec 1972, str. 23—25) Dyrekcja Pracowni Konserwacji Zabytków podjęła decyzję wystawienia tego wspaniałego eksponatu w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy, co też nastąpiło w dniach od 7 do 31 sierpnia br. Z kolei w dniu 1 września Drzwi przewieziono do Płocka i zmagazynowano w Muzeum Mazowieckim — na Zamku Książąt Mazowieckich, gdzie szczecińscy wykonawcy poddają je ostatnim zabiegom „kosmetycznym” i oczekują na odpowiednią adaptację romańskiego portalu.

Odbyta w dniu 7 sierpnia 1972 r. w Ośrodku Informacji Konserwatorskiej PKZ w Warszawie konferencja prasowa spowodowała ukazanie się w prasie szeregu artykułów. Najważniejsze z nich (w prasie centralnej): „Słowo Powszechne” (Nr 176 z 25.VII.72) „800-letnie „Drzwi Płockie” znów ozdobia płocką katedrę” — Mieczysław Szczepański; „Życie Warszawy” (Nr 188 z 8.VIII.72) — „Kopia Drzwi Płockich w Warszawie” — md; „Kurier Polski” (Nr 184 z 9.VIII.72) — „Na Starym Mieście podziwiamy wspaniałe dzieło z XII w. odlew „Drzwi Płockich” — awit; „Perspektywy” (Nr 32 z 11.VIII.72) — krótka notatka CAF; „Życie Warszawy” (Nr 195 z 1.VIII.72) „Sprawa drzwi płockich — primum non nocere” — Małgorzata Dipont; WTK (Nr 35 z 27.VIII i Nr 36 z 3.IX.72) „Zagadka „Drzwi Płockich” — F. Z. Wieremiej; „Przyjaźń” (Nr 39 z 24.IX.72) „Historia weszła — drzwiami” — Waldemar Sobiecki.

Artykuł Ewy Garzdeckiej wydrukowany w Trybunie Ludu (Nr 222 z 10.VIII.72) „Tajemnice historii „Drzwi Płockich” przedrukujemy w całości:

„Przewiezienie do Polski kopii* (w naturalnej wielkości) drzwi brązowych katedry w Płocku i tymczasowe zamontowanie jej w Muzeum Historycznym w Warszawie wzbudziło powszechne zainteresowanie tym wspaniałym zabytkiem. Przypomnijmy, że z inicjatywy To-

Wykonana przez Pracownię Konserwacji Zabytków w Szczecinie — kopia romańskich „Drzwi Płockich” została wystawiona w dniach od 7—31 sierpnia 1972 r. w Muzeum Historycznym m. st. Warszawy na Starym Mieście

warzystwa Naukowego Płockiego specjaliści z laboratorium naukowo-badawczego szczecińskich Pracowni Konserwacji Zabytków pod kierownictwem inż. W. Chylińskiego — przy współpracy radzieckiej służby konserwatorskiej — wykonali kopię Drzwi Płockich, znajdujących się przeszło 5 wieków w Soborze Sofijskim w Nowogrodzie Wielkim (ZSRR). Ostatecznym przeznaczeniem rekonstrukcji słynnych Drzwi, wykonanej nowoczesnymi środkami w tworzywie sztuczne, jest umieszczenie jej na dawnym miejscu oryginału w katedrze płockiej. O historii tego zabytku mówi dr Jerzy Pietrusiński z Instytutu Sztuki PAN.

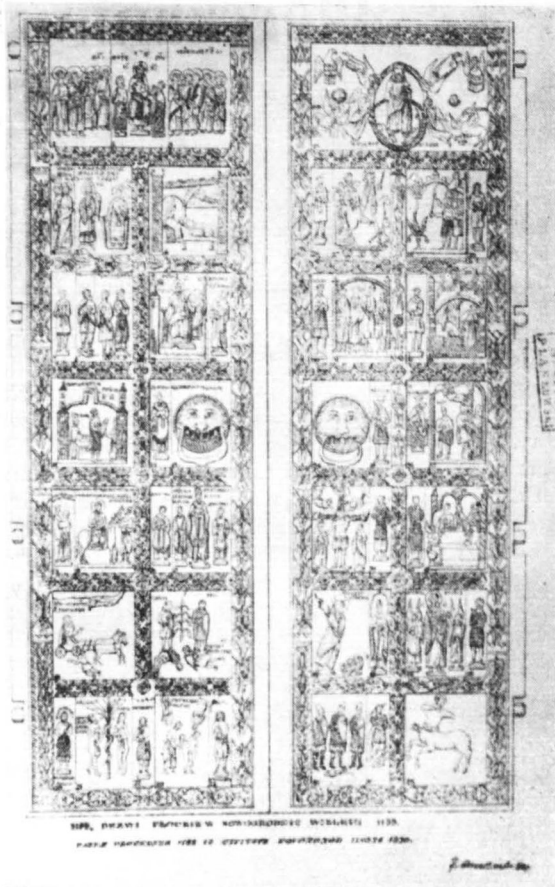
* Winno być: matrycy, negatywu, bądź formy, gdyż kopię wykonano w kraju, w Szczecinie.

— We wszystkich większych publikacjach całego świata, poświęconych średniowiecznej sztuce w Europie z reguły omawiane są Drzwi Płockie wykonane w Magdeburgu jako jedno z arcydzieł artystycznej plastyki w brązie. Jednak o szczegółach historii tego zabytku uczeni po dzień dzisiejszy nie wiedzą więcej niż Joachim Lelewel w swojej rozprawie „Drzwi kościelne płockie i gnieźnieńskie”, która ukazała się w 1857 r. w Poznaniu. Praca Lelewela była zresztą pierwszym naukowym opracowaniem na ten temat i jedną z pierwszych rozpraw polskich, poświęconych zabytkom średniowiecznej sztuki w Polsce. Lelewel — historyk i „starożytnik” — zidentyfikował wyobrażone na Drzwiach postacie biskupów jako arcybiskupa Wichmana z Magdeburga i Aleksandra biskupa płockiego — przypuszczalnego fundatora Drzwi — i dzięki temu określił czas powstania tego dzieła na lata 1152—56. Co prawda budowa katedry płockiej ukończona została już w 1144 r., niemniej jednak przez kilkanaście co najmniej lat trwały jeszcze prace przy jej zdobieniu. Jeśli nie brać pod uwagę umownych i stereotypowych wizerunków na monetach i pieczęciach wczesnośredniowiecznych, to wyobrażenie biskupa Aleksandra na Drzwiach Płockich jest jednym z pierwszych, jeśli nie pierwszym w ogóle, przedstawieniem portretowym polskiej postaci historycznej.

Z jakiej przyczyny i w jakich warunkach Drzwi Płockie znalazły się w XIV w. w Nowogrodzie Wielkim, tego nie udało się ustalić dotychczas ani uczonym polskim, ani rosyjskim, radzieckim lub niemieckim. Wytłumaczenie tego faktu upatrywać można zarówno w rodzinnych związkach dynastycznych, łączących w owym czasie rody książąt mazowieckich i ruskich, lub też w skutkach najazdów rusko-litewskich, przypadających na ten sam okres historyczny.

W 1965 r. w trakcie prac nad I tomem „Dziejów sztuki polskiej” odkryto w Muzeum Diecezjalnym w Płocku figurkę brązową siedzącego mężczyzny z księgą w rękę, pochodząca z tego samego okresu i warsztatu co Drzwi Płockie, a najprawdopodobniej przynależną do bordiury tych drzwi, gdyż znajdują się w niej bliźniaczo podobne.

Drzwi Płockie, choć są dziełem mistrzów cechowych Magdeburga, przynależą do kultury

Sztuka Joachima Lelewela (odkryty we wrześniu 1972 r. w zbiorach Biblioteki im. Zielińskich TNP) — wykonany w październiku 1850 r. w Brukseli, a opublikowany w jego dziele pt. „Album rytownika polskiego” w Poznaniu w r. 1854, a więc trzy lata przed ukazaniem się jego książki pt. „Drzwi kościelne Płockie i Gnieźnieńskie”... Poznań 1857 r. Jest to więc pierwszy wizerunek Drzwi Płockich w publikacji polskiej, w dotychczasowej literaturze przedmiotu podawany jako ilustracja z wyżej wymienionej książki Lelewela z 1857 r.

polskiej, gdyż przez kilka wieków znajdowania się w Płocku, oddziaływały na sztukę polską oraz wykształciły „zapotrzebowanie” na tego rodzaju dzieła w Polsce, które z kolei zrodziło powstanie arcydzieła, jakim są Drzwi Gnieźnieńskie”.